[1]रुग्णवान्, [2]लुग्नम्, [3]वीरुक्, इत्यादीनि रूपाण्यस्माद्भवन्तीति विशेषः।

(1417) "रुट प्रती[ति]घाते"

(I-भ्वादिः-476. सक. सेट्. आत्म.) [अ]

'रोटते प्रतिघातेऽर्थे रोषे रोटयतीति णौ॥' (श्लो. 74) इति देवः।
रोटकः-टिका, रोटकः-टिका, रुरुटिषकः-रुरोटिषकः-षिका, रोरुटकः-टिका; रोटिता-त्री, रोटयिता-त्री, रुरुटिषिता-रुरोटिषिता-त्री, रोरुटिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिककोकतिवत् (197) ज्ञेयानि। [4]रुटितम्-रोटितम्-तः, रुट्यमानः[A]इमानि रूपाण्यधिकान्यत्रेति विशेषः।

(1418) "रुट भाषार्थः"

(X-चुरादिः-1784. सक. सेट्. उभ.) आस्वदीयः।

क्षीरस्वामी चुरादिष्वेव पूर्वम् 'रुट रोषे' इति मैत्रेयाद्यनुसारेण पठति

---

1. 'ओदितश्च' (8-2-44) इति निष्ठानत्वम्। निष्ठानत्वस्य परशास्त्रत्वात्, 'चोः कुः' (8-2-30) इति कुत्वस्य पूर्वशास्त्रत्वाच्च, 'त्रिपाद्यामपि पूर्वं प्रति परं शास्त्रमसिद्धम्' इति न्यायेन निष्ठानत्वासिद्ध्या कुत्वमत्रेति बोध्यम्। 'अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि' (8-4-2) इति णत्वम्।
2. 'क्तिच्क्तौ च—' (3-3-174) इति संज्ञायां क्तः। 'कपिलकादीनां संज्ञाच्छन्दसोः' (वा. 8-2-18) इत्यत्र कपिलकादिगणे पाठादत्र धातुरेफस्य लत्वम्। **लुग्नम्**= जीर्णवस्त्रम्।
3. क्विबन्ते बाहुलकात् 'अन्येषामपि दृश्यते' (6-3-137) इति पूर्वपदस्य दीर्घः। अत्र **क्षीरतरङ्गिण्याम्**—"....."नहिवृति—' (6-3-116) इति दीर्घः। **वीरुक्**।" इत्युक्तम्। 'नहिवृतिवृषिव्यधिरुचिसहितनिषु क्वौ' (6-3-116) इत्यत्र **रुचि** इति **रुच**धातोरेव सर्वैः ग्रहणात् चिन्त्यमिदम्।
4. 'उदुपधात् भावादिकर्मणोः—' (1-2-21) इति वैकल्पिककित्त्वात् निष्ठायां रूपद्वयं बोध्यम्।

A. 'अस्विन्नरुग्घोटक **रुट्यमान**मार्गा जवेनालुटिता निरीयुः॥' धा. का. 2.1.

[अ] "...."**रुट** लुट लुठ प्रती(ति)घाते' आद्यौ प्रथमान्तौ। अन्त्यो द्वितीयान्तः। अयं पाठो **देवमैत्रेयादीनाम्**। **हरियोगिनस्तु** आद्यावेव। 'धातोः कर्मणः—' (3-1-7) इत्यत्र **कैयटे** द्वाविमौ द्वितीयान्तौ पठितौ। **क्षीरस्वामी** तु एवं पठित्वाऽऽह—"—'**रुट** लुट—' इत्येके। 'बाधृ **रोटने**' इति लिङ्गात्।" इति। तथा '**रुट दीप्तौ**' इत्यप्यसावाह।" इति **माधवो**क्तिरिहानुसन्धेया।